

Wsparcie dla ukraińskich nauczycieli i uczniów

Poniższe przetłumaczone materiały są Otwartymi Zasobami Edukacyjnymi. W celu zapewnienia ich jak najbardziej efektywnego wykorzystania zalecamy współpracę z nauczycielami.

Chociaż tego rodzaju materiały są dostępne za darmo, prosimy użytkowników o przestrzeganie licencji [Creative Commons Attribution Non-Commercial 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/), która reguluje zasady korzystania z zasobów. Prosimy o uwzględnienie informacji o Center for Professional Learning przy Childhood Education International w szkoleniu, na stronie internetowej kursu lub w innym miejscu, w którym korzystasz z tego zasobu.

Center for Professional Learning może udzielić wskazówek i wsparcia w korzystaniu z tych materiałów, w tym informacji, w jaki sposób najlepiej nadać im kontekst, ułatwić rozwój zawodowy, ocenić wpływ i wyniki lub w inny sposób wspierać nauczanie i uczenie się. Center for Professional Learning zapewnia powyższe usługi za opłatą ustalaną na podstawie parametrów projektu.

Prosimy o kontakt w razie zainteresowania dodatkowymi usługami wspierającymi wdrożenie: Dr Diana D. Woolis, dyrektor Center for Professional Learning, dwoolis@ceinternational1892.org

View the full course [Wprowadzenie do edukacji społeczno-emocjonalnej i wsparcia psychospołecznego dla wysokiej jakości holistycznego nauczania] online here:

<https://learning.ceinternational1892.org/module/introduction-social-and-emotional-learning-psychosocial-support-quality-holistic-learning>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Wprowadzenie do edukacji społeczno-emocjonalnej i wsparcia psychospołecznego dla wysokiej jakości holistycznego nauczania

Witaj!

W imieniu centrum do profesjonalnego nauczania oraz członków projektu wysokiej jakości holistycznego nauczania cieszymy się, że jesteś z nami. Ten kurs został opracowany przez i dla nauczycieli pracujących z uczniami, którzy znaleźli się w sytuacji przesiedlenia. Ogólnym celem kursu jest wprowadzenie oraz rozwój umiejętności pedagogicznych nauczyciela, które wspierają dobrostan ucznia, a tym samym jego naukę oraz sukcesy akademickie.

Zanim rozpoczniesz kurs, prosimy o wypełnienie [tej krótkiej ankiety dotyczącej kursu](#). Dziękujemy!

Kontekst Twojego Nauczania i Uczenia się

Zdajemy sobie sprawę, że żadna strategia nie jest uniwersalna. Studenci, nauczyciele, szkoły oraz społeczności mają indywidualne cechy, które należy wziąć pod uwagę przy zastosowaniu nowej wiedzy. Zanim zapoznasz się z materiałami i strategiami przedstawionymi w modułach tego kursu, zachęcamy Cię do rozważenia indywidualnych aspektów kontekstu twojego nauczania.

- Kim są Twoi uczniowie? Skąd pochodzą? Jakie są ich mocne strony oraz potrzeby? Jakie są ich marzenia?
- Kim jesteś jako nauczyciel? Jaki jest twój „styl”? Jakie swoje mocne strony wykorzystujesz przy nauczaniu? W jakich obszarach masz nadzieję się rozwinąć?
- Jak wyglądają realia w miejscu, w którym nauczasz? Pod uwagę można wziąć takie aspekty jak warunki w klasie, wymagania zawarte w programie nauczania, twoi współpracownicy, a także warunki socjopolityczne w Twojej lokalizacji.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Wprowadzenie do kursu

Omówienie kursu

Kurs składa się z pięciu części:

- Wprowadzenie do kursu (jesteś tu teraz)
- Moduł 1: Wsparcie Psychospołeczne (PSS)
- Moduł 2: Edukacja społeczno-emocjonalna (SEL)
- Moduł 3: Tworzenie przestrzeni holistycznego nauczania
- Podsumowanie kursu

Każdy moduł zawiera materiały, strategie, zadania oraz sugestie do refleksji. Każdy moduł zakończony jest quizem, w którym ocenisz swoje postępy przed przejściem do kolejnych części kursu.

Szczegółowe skazówki dotyczące technicznych aspektów kursu znajdują się w krótkim materiale video na stronie „Wprowadzenie do kursu”.

[Link](#) do materiału video dotyczącego poruszania się po kursie.

Cele kursu

Nauczyciele, którzy ukończą ten kurs online, będą w stanie:

- rozumieć znaczenie stworzenia bezpiecznego i integrującego środowiska dla dobrostanu dzieci i ich edukacji w sytuacjach kryzysowych;
- zrozumieć podstawowe zasady **wsparcia psychospołecznego (PSS) oraz edukacji społeczno-emocjonalnej (SEL)** i ich rolę we wspieraniu uczniów przesiedlonych, w tym z uwzględnieniem poszczególnych uczniów danego nauczyciela i ogólnego kontekstu ich nauczania;
- włączyć proste i dające się zastosować interwencje PSS i działania SEL do swoich lekcji tak, aby zapewnić **Wysokiej Jakości Holistyczne Nauczanie**.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Kluczowa terminologia

Wysokiej Jakości Holistyczne Nauczanie

podejście pedagogiczne, które bierze pod uwagę **ucznia we wszystkich dotyczących go aspektach** – akademickim, emocjonalnym, społecznym, fizycznym i psychologicznym – w ramach programu nauczania umożliwiającego wszystkim uczniom rozwijanie wiedzy, kompetencji, wartości i umiejętności społecznych.

(Nauczyciele-członkowie projektu QHL)

Dobrostan

stan poczucia komfortu, zdrowia lub szczęścia

(Oxford Languages)

Wsparcie Psychospołeczne

działania, które odpowiadają na psychologiczne oraz społeczne potrzeby poszczególnych osób, rodzin oraz wspólnot

(Projekt Papyrus)

Więcej można przeczytać tutaj: INEE [link](#).

Edukacja społeczno-emocjonalna

jak uczniowie lepiej się rozumieją, nawiązują relacje z innymi i dążą do celów (CASEL)

proces zdobywania wiedzy który pomaga dzieciom rozwinąć swoje kompetencje społeczne oraz poczuć się pewnie aby stawić czoła światu (Nauczyciele QHL)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Przeczytaj więcej o SEL tutaj: INEE [link](#).

Zanim przejdziesz dalej, pomyśl o uczniu, z którym chcesz nawiązać silniejszą więź.

- Jakie rodzaje działań mogą odpowiadać jego/jej psychologicznym i społecznym potrzebom (PSS)? Dlaczego?
- W jaki sposób Twój uczeń mógłby rozwinąć się w obszarach zachowań społecznych lub regulacji/wyrażania emocji (SEL)?
- Kiedy dostrzegasz, że Twój uczeń wydaje się czuć komfortowo, zdrowo lub szczęśliwie?

Zachęcamy Cię do myślenia o tym uczniu, gdy będziesz przechodzić przez kolejne części kursu. Czytając o strategiach i podejściach pedagogicznych, które wspierają dobrostan ucznia, zastanów się jak mógłbyś wykorzystać lub zaadaptować to, czego się uczysz, aby go wesprzeć.

Dobrostan: co sprawia, że ludzie czują się dobrze?

Ludzie mają poczucie dobrostanu, gdy czują się:

- zdrowi,
- bezpieczni,
- uwzględnieni,
- szanowani,
- wolni,
- otwarci na rozwój.

(obraz pochodzi od Education Services Australia)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

W rzeczywistości wielu Twoich uczniów doświadczy (lub doświadcza) sytuacji, które naruszają ich poczucie dobrostanu:

- utrata/ograniczony dostęp do pożywnej jedzenia, czystej wody, własnego domu lub opieki zdrowotnej,
- poczucie wykluczenia z powodu ich przekonań, języka, kultury lub warunków socjoekonomicznych,
- brak poczucia bezpieczeństwa – powodowany doświadczeniami przemocy w przeszłości lub dostrzeganymi przez nich zagrożeniami w nowym domu – mogący doprowadzić do poczucia niechęci, a nawet strachu przed podjęciem ryzyka, by nauczyć się czegoś nowego podczas zajęć lekcyjnych.

Maslow's hierarchy of needs

Getty Images

Hierarchia potrzeb Maslowa

Potrzeby fizjologiczne: powietrze, woda, jedzenie, schronienie, odzież, rozmnażanie

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Potrzeby bezpieczeństwa: bezpieczeństwo osobiste, zatrudnienie, posiadanie zasobów, zdrowie, mienie

Potrzeby przynależności i miłości: przyjaźń, intymność, rodzina, poczucie więzi

Potrzeby uznania: szacunek, poczucie własnej wartości, status, docenienie, siła, wolność

Potrzeby samorealizacji: dążenie do stania się najlepszą możliwą wersją siebie

Celem tego kursu jest opracowanie praktyk które promują dobrostan ucznia poprzez wsparcie psychospołeczne oraz strategię uczenia społeczno-emocjonalnego. Kiedy uczniowie czują emocjonalne wsparcie i mogą się uczyć przetwarzania i komunikowania swoich emocji na zdrowe sposoby, jest bardziej prawdopodobne, że podejmą się trudnej pracy, jaką jest nauka.

Utrzymywanie **wysokich oczekiwań** oraz **otwartego umysłu wobec mocnych stron uczniów** także może wspierać nauczanie. Twoi uczniowie mogli doświadczyć traumy, ale ich mózgi oraz serca wciąż są pełne wiedzy, kreatywności, troskliwości, odporności oraz marzeń o przyszłości.

Praktyki dla dobrostanu nauczyciela

Będąc nauczycielem, dobrze znasz zarówno radość, jak i wyzwania związane z tą pracą. Praca z uczniami, którzy doświadczyli traumy oraz/lub musieli przerwać naukę, może sprawić, że odczujesz te wznioły i upadki jeszcze mocniej.

Zapewnienie własnego dobrostanu może pomóc Ci być jeszcze lepszym nauczycielem dla Twoich uczniów oraz całej społeczności. Proponujemy Ci następujące strategie, mające na celu odpoczynek, regenerację oraz refleksję podczas wykonywania trudnej i satysfakcjonującej pracy nauczania uczniów ze środowisk uchodźczych i migracyjnych:

Oddychaj: Każde z tych ćwiczeń oddechowych może pomóc Twojemu umysłowi ponownie się skupić i znaleźć nową energię, by ruszyć naprzód lub przebrnąć przez trudną sytuację. W miarę możliwości znajdź ciche miejsce, wygodną pozycję i trzy minuty spokoju, aby wykonać którekolwiek z ćwiczeń oddechowych.

1. 4-7-8: *Wdychaj powietrze nosem przez cztery sekundy; wstrzymaj oddech przez 7 sekund, następnie świszcząc wydmuchuj powietrze ustami przez 8 sekund.*
2. *Wdychaj spokój, wydychaj lęk* (ćwiczenie można wykonać z dowolną intencją)

3. *Połóż rękę na brzuchu i skup się na przeponie, gdy ta rozszerza się podczas wdechu przez 5 sekund, oraz gdy kurczy się podczas wydechu, także przez 5 sekund.*

Aby znaleźć więcej ćwiczeń oddechowych/relaksacyjnych, przejdź do tej [strony](#) lub obejrzyj ten krótki [materiał video](#).

Ćwiczenia rozciągające/ruchowe: Poświęć kilka chwil w ciągu dnia, aby rozciągnąć swoje ciało i odświeżyć umysł.

1. *Zacznij składając ręce na środku ciała. Weź wdech, jednocześnie wykonując okrężne ruchy rękoma wysoko w powietrzu. Zrób wydech, wykonując okrężne ruchy z powrotem do środka, lekko uginając kolana do pozycji komfortowego przysiadu. Powtórz ćwiczenie kilkukrotnie.*
2. *Siedząc na podłodze w wygodnej pozycji, połóż dłonie na lewej stronie ciała, a następnie obróć głowę w przeciwnym kierunku, tak, by obejrzeć się przez prawe ramię. Utrzymaj tę pozycję przez trzy pełne oddechy. Powtórz ćwiczenie z drugiej strony.*
3. *Stosując w rozkroku, z wdechem wyciągnij ręce na boki. Następnie z wydechem dotknij lewą stopę prawą ręką. Weź wdech wracając do pozycji z rozpostartymi ramionami, a następnie zrób wydech i dotknij lewą ręką prawą stopę. Powtórz przez kilka kolejnych oddechów.*

Prowadź pamiętnik: Notuj swoje przemyślenia codziennie lub w wybranych momentach. Możesz przyjąć technikę swobodnego pisania lub wymieniać konkretne wzloty, upadki i pomysły na zmiany. By znaleźć odpowiedzi przydatne przy prowadzeniu pamiętnika, odwiedź następującą stronę.

- **„Co napisać? 50 odpowiedzi dla pamiętnika nauczyciela”**

Nawiąż z więz innymi ludźmi: Spędzaj czas z ludźmi, którzy dają Ci energię. Chodź na spacer, napij się herbaty, praw komplementy, słuchaj uważnie.

Przejdź do następnej strony, aby wyświetlić MODUŁ 1: Wsparcie Psychospołeczne (PSS)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Moduł 1: Wsparcie Psychospołeczne (PSS)

Cele

Po ukończeniu tego modułu nauczyciele będą potrafili:

- zrozumieć rolę PSS w łagodzeniu efektów stresu i traumy w życiach uczniów oraz potencjał PSS w budowaniu odporności w sytuacjach kryzysowych;
- rozpoznać napięcie psychiczne oraz zidentyfikować potrzeby psychologiczne i społeczne indywidualnych uczniów;
 - porządkować potrzeby oraz interwencje zgodnie z piramidą interwencji PSS-SEL;
- zaproponować odpowiednie interwencje wsparcia psychospołecznego w swoim kontekście nauczania oraz uczenia się.

Przeczytaj: Czym jest wsparcie psychospołeczne?

działania, które odpowiadają na psychologiczne oraz społeczne potrzeby poszczególnych osób, rodzin oraz wspólnot

(Projekt Papyrus)

Wsparcie może polegać na pomocy ogólnej, takiej jak dostarczenie żywności dla wszystkich uczniów w porze śniadaniowej, dostępu do tłumacza ustnego, kiedy któryś z członków rodziny musi porozmawiać z przedstawicielem szkoły, lub wrażliwy kulturowo i integracyjny szkolny klimat.

Wsparcie może również polegać na bardziej specjalistycznej pomocy uczniom w rozwijaniu kompetencji społecznych oraz odporności poprzez, przykładowo, tworzenie rysunków przedstawiających przeszłe doświadczenia lub przyszłe marzenia, gry kooperacyjne, odgrywanie ról lub terapię.

Pomyśl o swoich uczniach

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Wybierz trzech uczniów ze swojej klasy i pomyśl o ich potrzebach *niezwiązanych z nauką*. Dla każdego ucznia odpowiedz na następujące pytania:

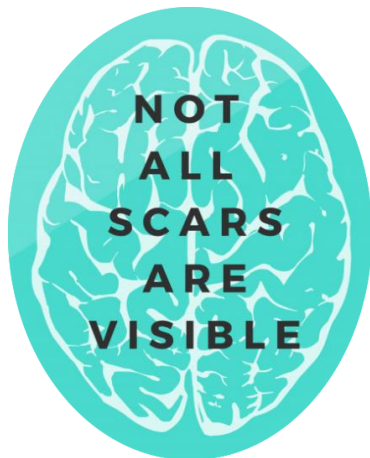
- Czy ma wystarczającą ilość jedzenia? Czy ma przyjaciół? Czy jego interakcje z Tobą i z innymi dorosłymi są pozytywne w kontekście nauczania? Czy chodzi do szkoły regularnie, przygotowany, wyposażony we wszystkie materiały i chęć do nauki?
- Czy wydaje się zadowolony? Zaniepokojony? Czy zdarzyło Ci się zauważyć, aby któryś z Twoich uczniów odczuwał traumę z powodu swojej przeszłości?

Jeśli uważasz, że którykolwiek z Twoich uczniów odczuwa niepokój psychiczny, poświęć chwilę aby zastanowić się, czego może potrzebować, aby poprawił się jego dobrostan.

Sprawdź te materiały

- [Moduł szkoleniowy INEE dotyczący PSS-SEL](#)
- [Psychological first aid: A guide for actors in the field](#)
- [Helping Traumatized Children Learn](#)

Terminologia: Stres, Trauma i Odporność

Nie wszystkie blizny są widoczne

(obraz pochodzi z brainline.org)

Stres

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

uczucie bycia przytłoczonym oraz niezdolnym do poradzenia sobie z presją psychiczną i emocjonalną.

(Mental Health Foundation)

Ludzie doświadczają **stresu** gdy ich potrzeby nie są spełnione, kiedy się boją lub czują się zagrożeni, albo wtedy, gdy są zdezorientowani i nie wiedzą jak się zachować w danej sytuacji.

Uchodźcy, przesiedleńcy oraz migranci, którzy niedawno przybyli do nowego kraju, **mogą odczuć stres** jeśli:

- są odseparowani od przyjaciół oraz rodziny,
- nie znają języka, którym posługują się ludzie w ich otoczeniu,
- nie znają/nie rozumieją lokalnych zwyczajów,
- wyznają inną religię lub mają inny kolor skóry niż ludzie dookoła nich,
- nie mogą zapisać się do szkoły,
- nie mogą znaleźć mieszkania,
- nie mogą znaleźć stabilnej pracy, co może oznaczać, że nie mają wystarczających środków na jedzenie, opiekę medyczną, itd.

Trauma

Ludzie odczuwają psychiczną oraz emocjonalną **traumę**, kiedy stresująca sytuacja sprawia, że zarówno mózg oraz ciało odczuwają tyle stresu, że przeżycie wydaje się zagrożone.

(opracowane na podstawie UNHCR)

- Czasami traumę wywołuje stresująca sytuacja, która utrzymuje się przez dłuższy czas, a czasami przyczyną jest krótka, stresująca sytuacja, jednak wystarczająco poważna i niebezpieczna, by odcisnąć trwałe piętno.
 - W każdym przypadku pamięć o stresującym, traumatycznym przeżyciu może pozostawić **trwały, negatywny ślad na naszych mózgach oraz ciałach**, jak blizna po głębokiej ranie.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

- Uczniowie, którzy doświadczyli traumy, mogą nie mieć fizycznych blizn, niemniej jednak niewidoczne ślady mogą wpływać na ich funkcje poznawcze oraz zachowanie.

Odporność

Ludzie są **odporni** kiedy są w stanie pokonać stres strategiami pozytywnego radzenia sobie/zarządzania stresem. Odporność pojawia się gdy czynniki obronne wspierające dobrostan są silniejsze od czynników ryzyka, które wyrządzają krzywdę.

(opracowane na podstawie UNHCR)

Stres i trauma w klasie

Jak stres wpływa na funkcje poznawcze oraz zachowanie ucznia?

Uczniowie pod wpływem stresu mogą:

- mieć problemy z koncentracją,
- opuszczać zajęcia,
- mieć trudności z regulacją emocji,
- mieć bóle głowy oraz bóle brzucha,
- przejawiać „złe nawyki”, takie jak obgryzanie paznokci lub zasypianie w ławce,
- mieć mniej cierpliwości niż można byłoby się spodziewać.

Uczniowie ci mogą nie wiedzieć jak poprosić o pomoc (albo czy jest im wolno otrzymać pomoc), zwłaszcza gdy niedawno pojawili się w danej szkole/regionie/kraju.

Jak trauma wpływa na funkcje poznawcze oraz zachowanie ucznia?

Uczniowie, którzy doświadczyli traumy, mogą przejawiać wybuchy emocji lub odwrotnie, być niezwykle cisi i zamknięci w sobie. Mogą niechętnie obdarzać innych zaufaniem, lub robić to zbyt łatwo. Możliwe, że będą chcieli robić wszystko samodzielnie, lub przeciwnie, będą nadmiernie wymagać pomocy, uwagi i pochwały od nauczyciela.

Jak można to sobie wyobrazić, trauma objawia się na wiele różnych sposobów. Nie można przyjąć, że wszyscy uczniowie-uchodźcy będą *jacyś* ponieważ zostali przesiedleni i doświadczyli traumatycznych przeżyć. Ważne jest raczej, aby zrozumieć, że trauma może

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

mieć biologiczny wpływ na mózg ucznia, oddziałując na jego funkcje poznawcze i zachowanie, oraz że istnieją interwencje psychospołeczne, które mogą wspierać ucznia w szkolnej pracy i relacjach.

Co mogą zrobić nauczyciele?

(zdjęcie z Science.org)

Nauczyciele mogą stworzyć uczniom warunki do budowania **odporności** poprzez wsparcie psychospołeczne dostosowane do rozpoznanego stresu i traumy w życiu ucznia. Mogą także przekazać strategie, które pomogą uczniom przetworzyć przeszłe lub obecne stresujące czy traumatyczne myśli i sytuacje, oraz reagować na nie w sposób pozytywny.

Czynniki promujące odporność uczniów obejmują:

- wspierające relacje dorosły-dziecko,
- poczucie własnej skuteczności i samokontroli,
- zrozumienie, że porażka jest okazją do nauki,
- silny związek/integracja wiary i tradycji kulturowych,
- nadzieja.

(<https://developingchild.harvard.edu/science/key-concepts/resilience/>)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Interwencje PSS

Kiedy zauważysz, że uczeń wydaje się doświadczać psychicznego niepokoju, możesz najpierw zapytać: **Czego potrzebuje ten uczeń? Co mogłoby mu pomóc poczuć się lepiej?**

- poczucie przynależności?
- relacje z rówieśnikami?
- osobiste więzi?
- stymulacja intelektualna?
- stymulacja fizyczna lub odżywianie?
- poczucie bycia cenionym?

Po rozpoznaniu potrzeby możesz **zidentyfikować interwencję PSS, aby zwiększyć dobrostan ucznia.**

Interwencje PSS mogą wspierać dobrostan

- Interwencje mogą mieć charakter profilaktyczny, gdy zmniejszają ryzyko wystąpienia problemów ze zdrowiem psychicznym.
- Interwencje mogą być mieć charakter terapeutyczny, gdy pomagają uczniom przezwyciężać i radzić sobie z problemami psychospołecznymi.

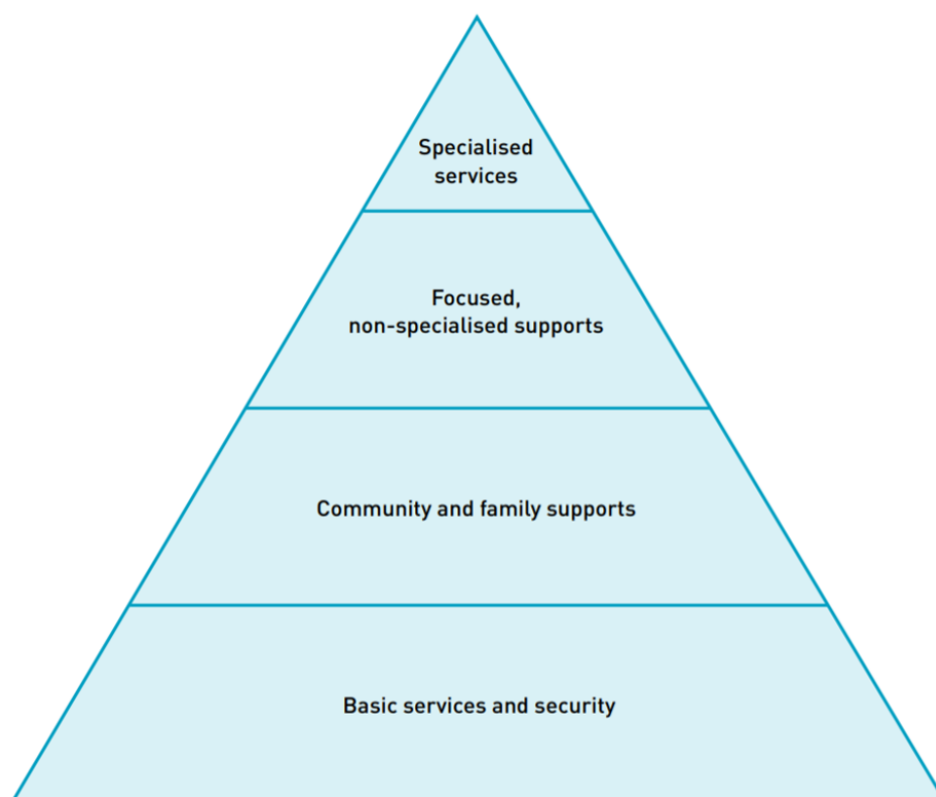
This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Podstawowa pomoc i bezpieczeństwo

Wsparcie społeczności i rodziny

Ukierunkowane wsparcie pozaspecjalistyczne

Świadczenia specjalistyczne

Piramida interwencji PSS według INEE

Wszyscy uczniowie dotknięci traumą potrzebują dostępu do podstawowej pomocy i bezpieczeństwa.

Uczniowie przesiedleni, którzy doświadczyli znacznej traumy, mogą potrzebować dostępu do bardziej intensywnego, celowego i ukierunkowanego wsparcia.

Piramida opisuje stopniowo rosnące czynności wsparcia. Innymi słowy, im bardziej uczeń jest strauumatyzowany, tym więcej wsparcia może potrzebować.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Poziom 1, podstawowa pomoc i bezpieczeństwo, oraz Poziom 2, wsparcie społeczności i rodziny, to interwencje zapewniane przez wszystkich dorosłych w życiu dziecka, w tym nauczycieli, personel szkoły, rodzinę i liderów społeczności.

Poziom 3, ukierunkowane, niewyspecjalizowane wsparcie, oraz poziom 4, świadczenia specjalistyczne, mogą wymagać specjalistycznej wiedzy z zakresu poradnictwa, pracy socjalnej i innych specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego.

Większość nauczycieli pracujących z uczniami przesiedlonymi lub innymi bezbronniymi grupami społecznymi będzie starać się zapewnić interwencje na poziomach 1 i 2.

Nauczyciele mogą skierować poszczególnych uczniów do doradców i specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego w celu interwencji na poziomie 3 i 4.

Poziom 1 – Podstawowa pomoc i bezpieczeństwo: Dla ogólnej populacji dotkniętej traumą:

- szkolne programy żywieniowe,
- pozytywny klimat w szkole, w tym przeszkolenie nauczycieli w zakresie wrażliwości kulturowej i podejścia do nauczania uwzględniającego traumę,
- systemy wczesnego ostrzegania,
- tymczasowe miejsca do nauki w przypadku braku stałego dostępu do szkoły.

Poziom 2 – Wsparcie społeczności i rodziny/Ogólne działania wspierające: Dla uczniów w stanie lekkiego niepokoju, prowadzone przez przeszkolonych nauczycieli, rodziców, wolontariuszy itp.:

- uważność i techniki radzenia sobie ze stresem,
- programy dotyczące pozytywnego rodzicielstwa,
- sztuka, muzyka, teatr,
- zajęcia z umiejętności życiowych,
- praca społeczna,
- interwencje oparte na zabawie.

Poziom 3 – Ukierunkowane wsparcie niespecjalistyczne: Dla uczniów w stanie lekkiego i umiarkowanego niepokoju, prowadzone przez przeszkolonych specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego lub wysoko wykwalifikowanych nauczycieli lub wolontariuszy:

- terapia grupowa,
- terapia poznawczo-behawioralna,
- terapia sztuką/ruchem.

Poziom 4 – Świadczenia specjalistyczne: Dla uczniów w stanie silnego obciążenia psychicznego:

- terapia indywidualna,
- ekspozycyjna terapia narracyjna,
- terapia świadectwa.

Pomyśl o uczniu, który mógłby skorzystać z interwencji PSS.

Korzystając z poniższej tabeli, określ jego potrzeby i interwencje, które mógłbyś zapewnić w swoim kontekście nauczania i uczenia się.

Aby zobaczyć przykłady, kliknij [ten link](#).

Student's Needs	Possible interventions to improve student well-being
Sense of belonging	
Intellectual Stimulation	
Physical stimulation	
Personal relationships and attachment	
Feeling valued	
Peer Relationships	

Potrzeby ucznia

Możliwe interwencje mające na celu poprawę dobrostanu ucznia

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Poczucie przynależności
Stymulacja intelektualna
Stymulacja fizyczna
Relacje osobiste i przywiązanie
Poczucie bycia cenionym
Relacje z rówieśnikami

Scenariusze: Jaka potrzeba? Jaka interwencja?

Poniżej przedstawiamy cztery scenariusze, w których przesiedlony uczeń (lub uczniowie) potrzebuje wsparcia psychospołecznego.

Dla każdego scenariusza postaraj się zidentyfikować:

- a) potrzebę / potrzeby ucznia,
- b) odpowiednią interwencję / interwencje,
- c) sposób, w jaki możesz wykorzystać tę interwencję lub jej wariację w swoim kontekście edukacyjnym.

Zachęcamy Cię do wykonania tego ćwiczenia wspólnie z kolegami. Uzyskanie różnych perspektyw może zwiększyć Wasze zrozumienie Wsparcia Psychospołecznego.

Scenariusz 1: Trzęsienie ziemi

Mała wioska na Filipinach właśnie przeszła straszne trzęsienie ziemi. Wiele rodzin straciło domy. Szkoła została zniszczona. Państwowa organizacja pomocowa wspiera wiejskich nauczycieli w zorganizowaniu w dużym namiocie bezpiecznej przestrzeni, gdzie uczniowie mogliby kontynuować naukę. Studenci mogą również zjeść tam śniadanie i lunch. Na miejscu jest również pielęgniarka aby pomóc każdemu członkowi rodziny z drobnymi problemami zdrowotnymi.

Scenariusz 2: Uczucie pominięcia

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Ahmad to syryjski uchodźca, który właśnie rozpoczął naukę w szkole podstawowej w Turcji. Wydaje się, że nie ma jeszcze żadnych przyjaciół, mimo że jest towarzyski i jest dobrym piłkarzem. Ahmad zna kilka zwrotów po turecku i każdego dnia uczy się więcej. Większość jego kolegów z klasy nie wie zbyt wiele o Syrii i czasami mówią złe rzeczy o jego religii lub wyglądzie. Nauczyciel Ahmada postanawia zrealizować projekt, w którym uczniowie dzielą się ważnymi elementami swojej kultury poprzez pisanie i sztukę. Uczniowie prezentują swoje projekty klasie i otrzymują punkty za zadawanie sobie nawzajem pełnych szacunku pytań.

Scenariusz 3: "Nie mogę zapomnieć"

Jamilah jest nową uczennicą z Somalii. W klasie jest wycofana, niewiele mówi do nauczyciela lub rówieśników. Wydaje się przestraszona, gdy ludzie są blisko niej, ale nie chce też być sama. Pewnego dnia na przerwie nauczycielka Jamilah widzi, jak Jamilah rysuje obrazek mężczyzn z bronią i leżących na ziemi zakrwawionych ludzi. Jej nauczycielka pokazuje ten rysunek dyrektorowi szkoły. Z pomocą tłumacza, dyrektor i opiekun Jamilah rozmawiają o znalezieniu wyszkolonego specjalisty zdrowia psychicznego, który porozmawia z Jamilah o jej wspomnieniach.

Scenariusz 4: Napięcie w klasie

Pani Mohamed ma klasę zróżnicowaną kulturowo i językowo. Zauważa, że niektórzy uczniowie mają problemy ze wzajemną współpracą. Wyzywają się lub ignorują zamiast współpracować. Aby spróbować zbudować społeczność, pani Mohamed co tydzień podczas zajęć poświęca trochę czasu, aby uczniowie zapisali anonimowe karty wdzięczności zawierające miłe rzeczy, które zrobili ich koledzy z klasy. Czyta te notatki na głos klasie. Co drugi tydzień pani Mohamed tworzy przestrzeń do gier i zajęć zapoznawczych, w których małe grupy uczniów muszą współpracować, aby wykonać zadanie.

Moduł 1 – Quiz

*Poniższy quiz ma charakter **formatywny**. Pytania i ćwiczenia pozwolą Ci samodzielnie ocenić stopień pewności i znajomości materiału przedstawionego w module 1. Jeśli po wykonaniu quizu czujesz, że masz wystarczającą wiedzę, przejdź do Modułu 2. Możesz również wrócić do dowolnej części Modułu 1, aby ponownie przejrzeć tematy — samodzielnie lub ze współpracownikami.*

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Gdy skończysz, będziemy wdzięczni za Twoją opinię na temat Modułu 1 w [tej ankiecie](#).
Dziękujemy!

1. Czym jest wsparcie psychospołeczne?

- działania, które odpowiadają na psychologiczne i społeczne potrzeby uczniów
- strategie, które uczą uczniów ignorowania swoich potrzeb psychologicznych i społecznych w celu odniesienia sukcesu w szkole
- działania, które pomagają uczniom lepiej zrozumieć siebie, nawiązywać relacje z innymi i dążyć do celów
- specjalistyczna terapia pomagająca strauumatyzowanym uczniom w osiągnięciu sukcesu akademickiego

2. Wstaw poprawne słowo w puste miejsca.

BANK SŁÓW:

wsparcie pomoc blizna poznawanie niespełnione
psychospołeczne

emocje trauma zachowanie odporność

Uchodźcy, wysiedleńcy i migranci mogą odczuwać stres z wielu powodów, na przykład gdy ich potrzeby są _____ lub gdy nie mówią językiem swojego nowego kraju. Ten stres może wpływać na ich naukę i _____ w klasie. Uczeń, który odczuwa stres, może mieć problemy z koncentracją lub regulacją swoich _____. Uczniowie mogą nie wiedzieć jak poprosić o _____.

Emocjonalna i psychologiczna _____ występuje, gdy dana osoba doświadcza wyjątkowo stresującej sytuacji, która może zagrażać jej życiu. Trwały ślad traumy w mózgu jest jak niewidzialna _____. Ważne jest, aby wiedzieć, że trauma może negatywnie wpłynąć na _____ lub zachowanie ucznia w klasie.

Ważne jest również, aby pamiętać, że ludzie są silni, a nasze mózgi mogą wyzdrowieć po traumatycznych doświadczeniach. _____ to cecha, dzięki której pokonujemy stresujące sytuacje lub radzimy sobie z nimi dzięki pozytywnym

strategiom. Edukatorzy mogą pomóc w budowaniu odporności psychicznej i emocjonalnej swoich uczniów za pomocą edukacji społeczno-emocjonalnej oraz _____.

3. Dopasuj interwencję PSS do potrzeb ucznia. Potrzeby można zaspokoić przez więcej niż jedną interwencję. Interwencje mogą zaspokoić więcej niż jedną potrzebę.

Potrzeby ucznia

Interwencje PSS

Poczucie bycia cenionym

Zaoferuj zajęcia grupowe wymagające współpracy.

Uznawaj i szanuj ważne daty kulturowe.

Poczucie przynależności

Pozwól uczniom używać ich rodzimego języka do myślenia i odpowiadania na wyższym poziomie poznawczym.

Relacje z rówieśnikami

Prawidłowo wymawiaj imiona uczniów.

Stymulacja intelektualna

Zachęć bardziej zaawansowanych uczniów do pomocy nowoprzybyłym.

4. Które z poniższych interwencji PSS mógłby przeprowadzić nauczyciel, rodzic lub wolontariusz? Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.

- Gry wymagające współpracy
- Terapia poznawczo-behawioralna
- Ekspozycyjna terapia narracyjna
- Sztuka lub teatr do opowiadania osobistych historii

Przejdź do następnej strony aby zapoznać się z Modułem 2: Edukacja społeczno-emocjonalna (SEL)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Moduł 2: Edukacja społeczno-emocjonalna (SEL)

Cele

Po ukończeniu tego modułu nauczyciele będą potrafili:

- zdefiniować edukację społeczno-emocjonalną (SEL) oraz zidentyfikować pożądane cechy społeczne i emocjonalne uczniów w ich kontekście edukacyjnym;
- zrozumieć rolę SEL we wspieraniu wysokiej jakości holistycznej edukacji uchodźców, osób przesiedlonych, migrantów i innych słabszych grup społecznych;
- dostosować i wdrożyć SEL w celu rozwoju umiejętności regulacji społecznej i emocjonalnej uczniów.

Przeczytaj: Czym jest edukacja społeczno-emocjonalna?

jak uczniowie rozumieją siebie samych, nawiązują relacje z innymi i dążą do celów

Dokładniej:

SEL to „proces, poprzez który wszyscy młodzi ludzie i dorośli nabywają i stosują wiedzę, umiejętności i postawy w celu rozwijania zdrowej tożsamości, zarządzania emocjami oraz osiągania celów osobistych i zbiorowych, odczuwania i okazywania empatii innym, nawiązywania i utrzymywania wspierających relacji oraz podejmować odpowiedzialne i troskliwe decyzje.”

(CASEL, 2020)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Koło kompetencji CASEL SEL

Społeczności

Rodziny i opiekunowie

Szkoły

Klasa

Wyrównane możliwości nauki

Autentyczne partnerstwa

Kultura, praktyki i zasady

obowiązujące w całej szkole

Nauczanie SEL i atmosfera w

klasie

**Edukacja społeczno-emocjonalna
(SEL)**

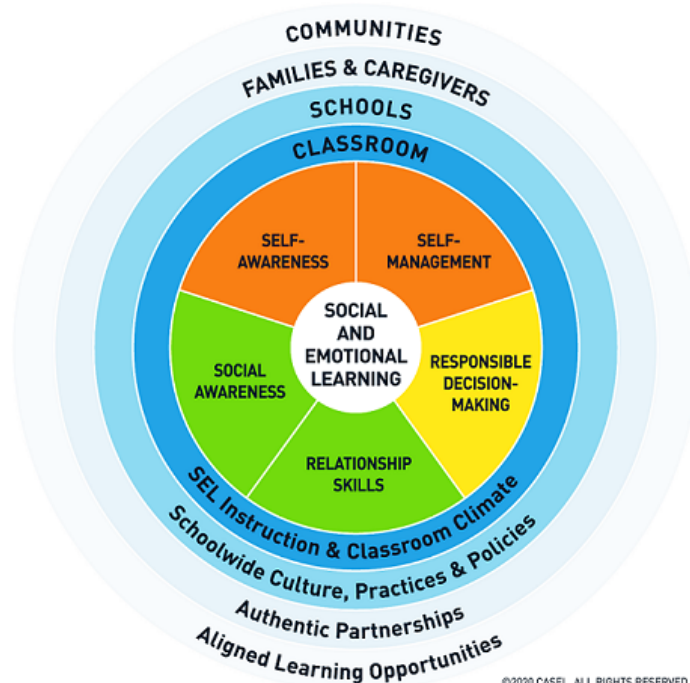
Samoświadomość

Samokontrola

Świadomość społeczna

Umiejętności nawiązywania relacji

Odpowiedzialne podejmowanie decyzji

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Dlaczego SEL?

Edukacja akademicka jest nieodłącznie związana z edukacją społeczną i emocjonalną. *Zmotywowani* uczniowie potrafią *kontrolować emocje* w różnych kontekstach i potrafią *dobrze współpracować z innymi* oraz **częściej angażują się w zadania edukacyjne**. Gdy zadanie jest szczególnie trudne, uczniowie z silną świadomością społeczną i emocjonalną będą bardziej skłonni wytrwać, pomagać innym i prosić o pomoc.

Ponadto „uczniowie zachowują więcej informacji z doświadczeń edukacyjnych, gdy ich *wyzwania poznawcze w klasie są powiązane z interakcjami społecznymi*” (Jones i Khan, 2017). Rzeczywiście, **aktywności budujące relacje przygotowują mózg do bardziej złożonej nauki** i doświadczeń, które pozwalają uczniom rozwijać się, badać i odkrywać” (Immordino-Yang i in., 2018). (cytat za: *Teaching the Whole Child AIR*, 2021).

Wreszcie **przesiedleni uczniowie** muszą nauczyć się poruszać w nowych sytuacjach, pełnych różnic językowych i kulturowych. Nauka obrony swoich praw w takich kontekstach, a także praca z innymi ponad różnicami przyniesie korzyści nowoprzybyłym ze środowisk uchodźczych, wysiedlonych i migrantów.

Zanim przejdziesz do Modułu 2, pomyśl o swoich uczniach.

- Zastanów się, kiedy Twoi uczniowie wykazali się *silnymi* umiejętnościami społecznymi? Co wtedy zrobili? Co mówili?
- Czy zauważyłeś kiedyś uczniów, którzy się nie dogadują? Jak myślisz, co im przeszkadza? Czy próbowałeś pomóc? Jak?
- Czy znasz ucznia, który czasami okazuje „nieodpowiednie” emocje? Może jest zły lub bardzo smutny, kiedy wydawałoby się, że nie powinien. Jak to wpływa na ucznia, Ciebie i inne osoby w klasie?

Sprawdź te materiały

- [*Teaching the Whole Child: Instructional Practices that Integrate Equity-Centered Social, Emotional and Academic Learning*](#), AIR (2021).
- [What is the CASEL Framework?](#) (2020). Zawiera link do interaktywnego koła CASEL SEL (obrazek powyżej)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

- [Social and Emotional Learning \(SEL\) Systematic Review](#), USAID (2021).

Kompetencje i działania SEL

Kluczowa terminologia

- *kompetencja* to umiejętność robienia czegoś skutecznie i wydajnie.
- kompetencje *społeczne* to umiejętności lub zdolności, które pomagają nam dogadać się i współpracować z innymi.
- kompetencje *emocjonalne* to umiejętności rozpoznawania, przetwarzania i regulowania własnych emocji, a także zdolność rozpoznawania i odpowiedniego reagowania na emocje innych.

Wszystkie poniższe definicje zostały bezpośrednio lub w niewielkim stopniu zaadaptowane z Interaktywnego Koła CASEL (2021).

Kliknij na link, aby uzyskać więcej szczegółów.

1. Umiejętność nawiązywania relacji

Umiejętność nawiązywania i utrzymywania zdrowych i wspierających relacji oraz skutecznego poruszania się w środowisku, w którym żyją różne osoby i grupy.

Obejmuje to umiejętność jasnego komunikowania się, aktywnego słuchania, współpracy i współdziałania w celu rozwiązywania problemów, poruszania się w środowisku o odmiennych normach kulturowych oraz szukania lub oferowania pomocy w razie potrzeby.

Ćwiczenie 1: [Kręgi budowania wspólnoty](#)

- Uczniowie ćwiczą umiejętności komunikacyjne i poznają różne punkty widzenia, rozmawiając na takie tematy jak wydarzenia bieżące lub historyczne, fabuły książek, a nawet prawdziwe napięcia w klasie.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Ćwiczenie 2: [Strefa Pokoju](#)

- Uczniowie doświadczający napięć lub konfliktów udają się do cichego miejsca w sali, gdzie odbywa się zorganizowana dyskusja i próba rozwiązania problemu.
 - Uwaga: Strefa Pokoju jest także dobrym miejscem dla uczniów do rozwijania samoświadomości i umiejętności zarządzania sobą.

2. Świadomość społeczna

Zdolność rozumienia punktu widzenia i empatii w stosunku do innych osób, w tym osób pochodzących z różnych środowisk, kultur i kontekstów.

Obejmuje to zdolność do współodczuwania z innymi, rozumienia szerszych norm społecznych i historycznych dotyczących zachowania w różnych środowiskach oraz rozpoznawania zasobów i wsparcia ze strony rodziny, szkoły i społeczności.

Ćwiczenie 1: [Współczujące serce](#)

- Uczniowie aktywnie słuchają/czytają opowiadania, by przeanalizować, gdzie bohaterowie są, a gdzie nie są wspierani z empatią.

Ćwiczenie 2: [Różne sposoby reagowania](#)

- Uczniowie zastanawiają się nad różnymi sposobami reagowania ludzi na różnorakie emocje. Uczą się, jak w razie potrzeby reagować w inny, bardziej stosowny sposób.
 - Adaptacją tej aktywności, która pomaga rozwijać umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, jest ćwiczenie pod nazwą „Co byś zrobił?”. Uczniowie stają przed dylematem i kolejno opowiadają, jak oni sami lub szanowana osoba dorosła z ich domu lub społeczności kulturowej zareagowałaby na ten dylemat i znalazła rozwiązanie. Uczniowie rozważają zalety i wady różnych sposobów reagowania.

Ćwiczenie 3: [Mocne słowa](#)

- Uczniowie wybierają, a następnie analizują mocne cytaty z ulubionych piosenek, książek/wierszy lub filmów, by zastanowić się nad wpływem słów i nad tym, jak ważny jest ich staranny dobór.

3. Samoświadomość

Umiejętność rozumienia własnych emocji, myśli i wartości oraz tego, w jaki sposób wpływają one na zachowanie w różnych kontekstach.

Obejmuje to umiejętność rozpoznawania swoich mocnych stron i ograniczeń oraz ugruntowane poczucie pewności siebie i celu.

Ćwiczenie 1: [Miernik nastroju](#)

- Uczniowie identyfikują swoje emocje w danym momencie (np. w odpowiedzi na czynność, obraz, wspomnienie lub bieżące wydarzenie), wykorzystując do tego celu koło wyrazów lub tabelę, a nawet obrazki przedstawiające emocje.

Ćwiczenie 2: [Róża, cierń, pąk](#)

- Uczniowie zastanawiają się nad sukcesami lub mocnymi stronami, frustracjami lub niepowodzeniami oraz obszarami wymagającymi rozwoju.
 - Róża, cierń, pąk może być również narzędziem służącym uczniom do rozwijania świadomości społecznej.

4. Samokontrola

Umiejętność radzenia sobie z własnymi emocjami, myślami i zachowaniami w różnych sytuacjach oraz osiągnięcia celów i aspiracji.

Obejmuje to zdolność do odraczania gratyfikacji, radzenia sobie ze stresem i odczuwania motywacji do osiągnięcia celów osobistych.

Ćwiczenie 1: [Wizualizacja przyszłości](#)

- Uczniowie wyobrażają sobie, co jest dla nich możliwe w przyszłości, wyznaczają konkretne cele i planują działania, by ich wizualizacja stała się bardziej realistyczna.

Ćwiczenie 2: Głębokie oddychanie

- Uczniowie ćwiczą wdychanie powietrza przez nos przez cztery uderzenia, wstrzymywanie oddechu przez cztery uderzenia, a następnie wydychanie powietrza przez usta przez cztery uderzenia. Strategia ta pomaga uczniom uspokoić się lub stać się bardziej obecnymi.

5. Odpowiedzialne podejmowanie decyzji

Umiejętność dokonywania troskliwych i konstruktywnych wyborów dotyczących zachowań osobistych i interakcji społecznych w różnych sytuacjach.

Obejmuje to umiejętność rozważania norm etycznych i kwestii bezpieczeństwa oraz oceniania korzyści i konsekwencji różnych działań dla dobra osobistego, społecznego i zbiorowego.

Ćwiczenie 1: [Plusy i Minusy](#)

Stojąc przed trudną decyzją, uczniowie rozważają potencjalne pozytywne (plusy) i negatywne (minusy) skutki określonych wyborów.

Ćwiczenie 2: [Jaka jest moja rola?](#)

Uczniowie analizują swoją rolę i obowiązki w rodzinie lub w danej społeczności, aby rozpoznać, w jaki sposób ich pozytywne i negatywne wybory mogą wpływać na innych.

Uwzględnij swoje preferencje i kontekst edukacyjny

- **Które strategie SEL wzbudzają Twoje zainteresowanie? Dlaczego?**
- **Które strategie wydają się niewygodne lub nierealistyczne z punktu widzenia Twojego stylu nauczania, potrzeb uczniów lub kontekstu, w którym pracujesz?**

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

Scenariusze: Jakie kompetencje SEL można by wzmocnić?

Działania SEL powinny służyć wyraźnemu celowi by pomóc uczniom w rozwijaniu świadomości i regulacji emocjonalnej, umiejętności społecznych oraz strategii odpowiedzialnego podejmowania decyzji. Jeśli uczniowie są mocni w jakiejś dziedzinie, strategia SEL może wydawać się dobrą zabawą, ale może nie być tym, czego potrzebują.

Poniższe scenariusze opisują zachowania uczniów, które sugerują, że mogą oni wzmocnić jedną lub więcej kompetencji SEL.

Dla każdego scenariusza:

- a) określ, które z kompetencji SEL mogłyby być dalej rozwijane,
- b) zastanów się nad własnymi mocnymi stronami lub obszarami wymagającymi poprawy w odniesieniu do tej kompetencji,
- c) pomyśl o uczniach w Twojej klasie/programie, którzy dobrze radzą sobie z tą kompetencją, oraz o uczniach, którzy mogliby ją bardziej rozwinąć.

Zachęcamy Cię do wykonania tego ćwiczenia wspólnie z kolegami. Zapoznanie się z różnymi perspektywami może zwiększyć zrozumienie idei społeczno-emocjonalnego uczenia się.

Scenariusz 1: Tak wiele do powiedzenia

Frederick jest dobrym uczniem i jest lubiany przez kolegów z klasy. Kiedy jednak pracuje w małych grupach lub bierze udział w dyskusjach w klasie, ma tak wiele do powiedzenia, że ma tendencję do nadmiernego gadania, a nawet przerywania lub przegadywania kolegów, aby zakomunikować swoje zdanie. Nauczyciel Fredericka wie, że inni uczniowie czasami czują się sfrustrowani, ponieważ ich zdanie i wkład w pracę grupy nie są wystarczająco docenione albo nie mogą uczestniczyć w dyskusjach klasowych. Nad jakimi kompetencjami SEL mógłby popracować Frederick?

Scenariusz 2: Brak czasu

Ali ma wielu przyjaciół i dużą rodzinę. Często przychodzi na zajęcia nieprzygotowany do lekcji w danym dniu. Kiedy nauczyciel pyta go, dlaczego się nie uczył lub nie odrabiał zadań domowych, Ali często odpowiada: „Po prostu nie miałem czasu”. Nauczyciel próbował dowiedzieć się, co zajmuje Aliemu czas po szkole, i wygląda na to, że lubi grać w piłkę nożną z kolegami i oglądać telewizję z kuzynami. Czasami opiekuje się dwójką młodszego rodzeństwa. Nad jakimi kompetencjami SEL mógłby popracować Ali?

Scenariusz 3: "Nie ja"

Sarai jest cicha i pilna. Lubi pisać krótkie opowiadania i jest dość dobrą artystką. Sarai uczy się angielskiego i potrafi już swobodnie rozmawiać z przyjaciółmi. Nauczycielka Sarai poprosiła ją o pomoc w nauce nowemu koledze z klasy, który również niedawno przybył z Iraku, ale Sarai powiedziała, że jej angielski „nie jest wystarczająco dobry”. Nauczycielka zaproponowała Sarai wzięcie udziału w konkursie pisarskim, w którym uczniowie piszą książkę dla dzieci i wykonują wszystkie ilustracje. Sarai wydawała się bardzo zainteresowana, ale potem nie przyszła na spotkanie ani nie dostała żadnych dokumentów. W rozmowie z nią stwierdziła, że jest „okropną artystką bez pomysłów na pisanie”. Nauczycielka Sarai wie, że to wcale nie jest prawda. Nad jakimi kompetencjami SEL mogłaby popracować Sarai?

Scenariusz 4: Wiwaty i łyzy

Fatima jest nową uczennicą z Syrii. Zna już dobrze język angielski i bardzo chciała od razu rozpocząć naukę. Kiedy Fatima jest podekscytowana i rozumie lekcję, jest głośna i radosna, czasami tak bardzo dopinguje i gada, że rozprasza to innych uczniów. Kiedy jednak jest sfrustrowana, często płacze, a czasem nawet ucieka w kąt pokoju, z dala od innych. Nad jakimi kompetencjami SEL mogłaby popracować Fatima?

Moduł 2 – Quiz

Poniższy test stanowi ocenę formatywną. Pytania i ćwiczenia pozwolą Ci samodzielnie ocenić stopień pewności i znajomości materiału przedstawionego w Module 2. Jeśli po rozwiązaniu

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

quizu czujesz się pewnie, przejdź do Modułu 3. Można również powrócić do dowolnej części Modułu 2, aby zapoznać się z jego koncepcjami samodzielnie lub z kolegami.

*Gdy skończysz, będziemy wdzięczni za Twoją opinię na temat Modułu 2 w [tej ankiecie](#) .
Dziękujemy!*

1. Czym jest edukacja społeczno-emocjonalna?

- uczniowie uczą się rozumieć siebie, odnosić się do innych i dążyć do osiągnięcia swoich celów
- uczniowie uczą się treści matematycznych i przyrodniczych w laboratoriach grupowych
- uczniowie uczą się tworzyć i wykorzystywać grupy do nauki przed ważnymi egzaminami
- to inne określenie na nauczanie oparte na problemach lub projektach

2. Która z kompetencji SEL obejmuje zdolność do współodczuwania z innymi, także tymi, którzy pochodzą z różnych środowisk?

- Umiejętność nawiązywania relacji
- Świadomość społeczna
- Samokontrola
- Odpowiedzialne podejmowanie decyzji
- Samoświadomość

3. Która z kompetencji SEL obejmuje umiejętność odraczania gratyfikacji i radzenia sobie ze stresem?

- Samokontrola
- Umiejętność nawiązywania relacji
- Odpowiedzialne podejmowanie decyzji
- Świadomość społeczna
- Samoświadomość

4. Która z kompetencji SEL obejmuje umiejętność jasnego komunikowania się i aktywnego słuchania?

- Umiejętność nawiązywania relacji
- Odpowiedzialne podejmowanie decyzji

- Samokontrola
- Samoświadomość
- Świadomość społeczna

5. Która z kompetencji SEL obejmuje umiejętność rozpoznawania swoich mocnych stron i ograniczeń, w tym poczucie pewności siebie i otwartość na uczenie się?

- Samoświadomość
- Umiejętność nawiązywania relacji
- Świadomość społeczna
- Odpowiedzialne podejmowanie decyzji
- Samokontrola

6. Która z kompetencji SEL obejmuje umiejętność rozpoznawania, w jaki sposób dokonywane przez uczniów wybory mogą wpływać na nich samych i na społeczność, w której żyją?

- Samokontrola
- Odpowiedzialne podejmowanie decyzji
- Świadomość społeczna
- Samoświadomość
- Umiejętność nawiązywania relacji

7. Która z kompetencji SEL obejmuje zdolność do odczuwania motywacji do osiągnięcia celów?

- Umiejętność nawiązywania relacji
- Świadomość społeczna
- Samoświadomość
- Samokontrola
- Odpowiedzialne podejmowanie decyzji

8. Wpisz właściwy wyraz w puste miejsca, aby uzupełnić zdania.

Word Bank:

różnic

*funkcjonować
lepiej*

wystarczalnością

zmotywowani

społeczną

*stać we własnej
obronie*

zarządzania sobą

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Uczniowie, którzy są _____ i _____ z innymi, chętniej angażują się w zadania związane z uczeniem się. Uczniowie z dużą samoświadomością i samo _____ mogą _____, gdy zadanie edukacyjne wydaje im się szczególnie trudne.

Gdy nauka jest powiązana z interakcją _____, uczniowie zachowują więcej informacji.

Dla uczniów, którzy znaleźli się w sytuacji przesiedlenia, ważne jest, by nauczyli się, jak _____ (prosić o pomoc, bronić swoich praw) oraz współpracować z innymi ludźmi w kontekście kulturowych i językowych _____.

Przejdź do następnej strony, aby zapoznać się z Modułem 3: Tworzenie przestrzeni holistycznego nauczania

Moduł 3: Tworzenie przestrzeni holistycznego nauczania

Cele

Po ukończeniu tego modułu nauczyciele będą potrafili:

- określić i zacząć stosować strategie nawiązywania kontaktu z uczniami w swoim kontekście,
- zrozumieć jak gry mogą zapewnić uczniom wsparcie psychospołeczne oraz możliwość uczenia się w wymiarze społecznym i emocjonalnym,
- zidentyfikować aspekty Bezpiecznych Przestrzeni Leczenia i Uczenia się (Safe Healing and Learning Spaces, SHLS), które są dostępne i które można by dodać do kontekstu edukacyjnego,
- zrozumieć jak budowanie relacji, stwarzanie miejsca na zabawę i SHLS może wspierać wysokiej jakości holistyczne nauczanie.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Przeczytaj: Czym jest Wysokiej Jakości Holistyczne Nauczanie?

***podejście pedagogiczne**, które bierze pod uwagę **ucznia we wszystkich dotyczących go aspektach** – akademickim, emocjonalnym, społecznym, fizycznym i psychologicznym – w ramach programu nauczania umożliwiającego wszystkim uczniom rozwijanie wiedzy, kompetencji, wartości i umiejętności społecznych.*

(członkowie projektu QHL)

Przeczytaj: Co to jest dobrostan?

stan poczucia komfortu, zdrowia lub szczęścia

(Oxford Languages)

W tym module mówimy o **nawiązywaniu kontaktów** i **dobrej zabawie** z uczniami. Oba te aspekty stanowią zasadnicze elementy *wysokiej jakości holistycznego* nauczania. Chodzi także o to, by **dbać** o uczniów i o siebie, ponieważ wykonujecie ciężką pracę, jaką jest nauczanie i uczenie się w kontekście sytuacji przesiedlenia.

Zanim zapoznasz się z Modułem 3, zastanów się nad własnym „stylem” nauczania i uczenia się

- Pomyśl o nauczycielu, z którym łączyła Cię silna więź w czasach, gdy byłeś uczniem. Co ta osoba zrobiła, aby nawiązać z Tobą relację?
- Czego potrzebowałeś, aby poczuć się komfortowo podejmując ryzyko jako uczeń? Co stanęło Ci na przeszkodzie?

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

- Jak poznajesz swoich uczniów?
- Jak wprowadzasz zabawę – grę, śmiech, spotkania towarzyskie – do swojej klasy?
- Co robisz, gdy zauważysz, że uczeń jest smutny lub wycofany?

Sprawdź te materiały

- [Foundational Teaching Skills Guide](#) (World Bank, 2021), zwłaszcza strony 18-21
- [How Relationships Matter for Refugee Students](#) (Harvard School of Education)
- [Why Play?](#) od Lego Group
- [Le Contrat de Classe](#) (w języku francuskim)
- [The Benefits of Playful Learning](#)
- [Safe Healing and Learning Spaces Toolkit](#) (IRC, 2016)

Nawiązywanie kontaktu z uczniami

Ludzie są bardziej **odporni** w obliczu stresu i traumy, gdy w ich życiu występuje więcej pozytywnych lub „**ochronnych**” **czynn timerów** niż czynników ryzyka.

Jednym z takich czynników ochronnych są **pozytywne i pełne troski relacje między dorosłymi a uczniami**.

W jaki sposób możemy nawiązać kontakt z uczniami, aby zbudować z nimi pozytywne relacje?

Twój kontekst, twój wybór: używaj, adaptuj, odrzucaj

Poniższe strategie nawiązywania kontaktu z uczniami sprawdzają się w różnych, choć nie we wszystkich, kontekstach. Na przykład w przypadku 120 uczniów spotkanie z wszystkimi rodzicami może być niemożliwe. Możesz nie mieć materiałów lub miejsca potrzebnego do przeprowadzenia niektórych zajęć. Widząc jakieś ćwiczenie, możesz pomyśleć: „Mógłbym to zrobić *w ten sposób* z moimi uczniami” lub „To po prostu nie sprawdzi się w moich warunkach”.

Nauczyciele, którzy uwzględniają indywidualne zdolności i potrzeby uczniów, wdrażają i/lub dostosowują to, co mogą wykorzystać, odrzucają to, czego nie mogą, a jeśli ma to sens, tworzą nowe narzędzia. Nie ma dwóch takich samych klas, nie ma dwóch takich samych

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

uczniów i nie ma dwóch takich samych nauczycieli. Podobnie jak w przypadku wszystkich materiałów zawartych w tym kursie, zachęcamy do korzystania z tych, które sprawdzą się w Twojej sytuacji.

1. Naucz się imion

- Jak uczeń woli, aby go nazywano?
- Jak się pisze i wymawia imię ucznia?

Spróbuj tego:

- Codziennie witaj się z uczniem po imieniu, używając prawidłowej wymowy i, jeśli to stosowne, kulturalnego języka ciała (uścisk dłoni, skłon głowy, uniesienie brwi itp.)
- Kiedy witasz się z uczniem, naucz się, jak witać się w jego języku. Możesz nauczyć się mówić inne krótkie zwroty, takie jak „dziękuję”. Dzięki temu nawet krótkie interakcje mogą nabrać większego znaczenia.
- Poproś uczniów, aby napisali swoje imiona na kartce, którą przypną do koszuli lub umieszczą na blacie biurka. Karta może również zawierać zdjęcia przedstawiające zainteresowania i/lub wartości.
- Używaj imienia ucznia w historyjkach, zadaniach matematycznych itp., aby pomóc mu poczuć się włączonym w program nauczania.

2. Dowiedz się więcej o ich rodzinach i wspólnotach*

- Z kim mieszka uczeń?
- Czy za kims szczególnie tęskni?
- Jaka jest rola ucznia w jego domu/społeczności? Co należy do jego obowiązków?
- Jakie są niektóre z tradycji rodzinnych ucznia?

*Wielu uczniów (i pedagogów) w sytuacjach przesiedlenia doświadczyło znaczących strat wśród swoich rodzin i społeczności. Niektórzy uczniowie mogą nie mieć żadnej rodziny w nowym domu. Dlatego też, choć poznawanie tego obszaru życia ucznia może pomóc w budowaniu relacji, może także wywołać negatywne emocje, które wiążą się ze stratą. Dlatego nauczyciele powinni być wyczuleni na możliwą traumę pytając ucznia o rodzinę, życie domowe lub przeszłość. Więcej informacji o podejściu uwzględniającym traumę od INEE przeczytasz [tutaj](#), od UNHCR [tutaj](#), a od IRC [tutaj](#).

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Spróbuj tego:

- Poproś uczniów o stworzenie drzewa genealogicznego lub drzewa społeczności lokalnej, które zawiera nazwiska i relacje z ważnymi osobami w życiu ucznia. Uczniowie mogą również zamieścić pozytywne cechy lub wyjątkową historię tych znaczących osób.
- Zaproś do klasy członków rodziny lub wybitnych członków społeczności lokalnej, aby podzielili się swoimi historiami i wiedzą.
- W miarę możliwości (raz w miesiącu, raz na kwartał itp.) organizuj w szkole imprezy rodzinne i środowiskowe – spotkania orientacyjne, wieczory kulturowe, uroczystości związane z osiągnięciami uczniów, spotkania z pytaniami i odpowiedziami.
- Poproś uczniów o podzielenie się i omówienie obowiązków i oczekiwań w rodzinach i społecznościach z różnych kultur.

3. Poznaj zainteresowania i marzenia

- Co uczeń lubi robić poza lekcjami?
- Jaki jest ulubiony przedmiot szkolny ucznia?
- Jakiego rodzaju muzykę lub filmy/telewizję lubi uczeń?
- Jakie są zainteresowania zawodowe ucznia?

Spróbuj tego:

- Wierszyki „[Skąd pochodzę...](#)” lub „Kim jestem?” – takie jak [ten](#) (prosty) lub [ten](#) (bardziej złożony)
- Poproś uczniów, aby wyobrazili sobie siebie w wieku 20, 35 i 50 lat z założeniem, że mogliby być wszędzie i robić wszystko. Gdzie by mieszkali? Z kim by mieszkali? Co robiliby w ramach pracy?
- Poproś uczniów, aby pisali do Ciebie listy lub prowadzili razem z Tobą dziennik na zasadzie korespondencji. Podsuwaj podpowiedzi, które pomogą Ci poznać ich zainteresowania i marzenia. Po zbudowaniu zaufania możesz również zapytać o ich obawy lub trudności.

4. Pozwól uczniom przejąć ster

- Jakie są mocne strony Twoich uczniów?
- O czym chcą rozmawiać?
- O czym chcą się uczyć?

Spróbuj tego:

- Poproś uczniów o przygotowanie tematów do dyskusji lub pomysłów na zajęcia.
- Naucz ich, jak prowadzić dyskusję.
- Pozwól uczniom wybrać sposób, w jaki sposób zaprezentują, czego się nauczyli (prace plastyczne, pisemne, prezentacje ustne itp.).
- Pozwól uczniom czasami wybrać grupy.
- Daj uczniom możliwość uczenia siebie nawzajem.
- *Wspólnie* ze uczniami opracujcie „Zasady postępowania w klasie” (czasami nazywane „Kontraktem klasowym”).

5. Podziel się swoją historią, znajdź wspólny język

- Kim jesteś – twoja rodzina, twoje zainteresowania, twoje lęki, twoje marzenia?
- Jak to było, gdy sam byłeś uczniem?
- W czym jesteś podobny do swoich uczniów?

Spróbuj tego:

- Gdy prosisz uczniów, by opowiedzieli coś o sobie – oficjalnie lub nieoficjalnie – opowiedz także o sobie.
- Jeśli to możliwe, umieść w pobliżu biurka kilka zdjęć lub obrazów o znaczeniu kulturowym, dzięki którym uczniowie będą mogli dowiedzieć się, kim jesteś poza klasą.

Nauka przez zabawę

Gry z twojego dzieciństwa

- W jakie gry bawiłeś się w dzieciństwie lub młodości?
- Co pamiętasz o zasadach – kto je ustalił? Czy można je było zmienić? Czy wszyscy ich przestrzegali?

- Jak myślisz, czego dzieci uczą się, grając w gry?

Zabawa i nauka

- Zabawa jest istotnym elementem **całościowego rozwoju**: fizycznego, społecznego, poznawczego, emocjonalnego i duchowego.
- Zabawa jest często inicjowana przez uczniów. Gdy uczniowie kontrolują elementy procesu uczenia się, jest bardziej prawdopodobne, że uznają zajęcia za sensowne, będą współpracować z innymi i zapamiętają zdobyte informacje.
- Gdy uczniowie dobrze się bawią, chętniej angażują się w lekcję i nie boją się podejmować ryzyka, co jest ważnym aspektem uczenia się nowych rzeczy.

Zabawa i dobre samopoczucie

Udział w grach pomaga uczniom zdobyć większe umiejętności w zakresie samoświadomości, kierowania sobą, świadomości społecznej, nawiązywania relacji i podejmowania decyzji. Dobrze skonstruowane zabawy mogą sprawić, że uczniowie poczują się zintegrowani i będą mogli zapomnieć o tym, co dzieje się poza zabawą (przynajmniej na jakiś czas).

- Gry i zabawy ruchowe mogą zapewnić uczniom bardzo potrzebną stymulację fizyczną, która zwiększa ilość tlenu i endorfin w ich mózgach.
- Gry umysłowe mogą stanowić dla uczniów wyzwanie, zmuszając ich do innego niż zwykle, kreatywnego myślenia, co zapewnia im niezbędną stymulację intelektualną.
- Gry zespołowe mogą zachęcić uczniów do komunikowania się ponad podziałami i do większej świadomości społecznej.
- Gdy uczniowie osiągają dobre wyniki, mogą nabrać pewności siebie. Kiedy nie „wygrywają”, mogą być bardziej otwarci na zastanawianie się w jaki sposób można coś udoskonalić.

A w sytuacjach kryzysowych?

Zabawa odgrywa istotną rolę terapeutyczną i rehabilitacyjną, pomagając dzieciom odzyskać poczucie normalności i radości.

- Zabawa może pomóc dzieciom przesiedlonym i dzieciom, które doświadczyły traumy, przezwyciężyć ból emocjonalny i odzyskać kontrolę nad swoim życiem.
- Zabawa może przywrócić poczucie tożsamości i własnej wartości.
- Zabawa daje dzieciom możliwość uczestniczenia we wspólnym doświadczeniu.
- Zabawa umożliwia uczniom odkrywanie własnej kreatywności oraz osiągnięcie poczucia więzi i przynależności.

Nauka poprzez zabawę: Nauki ścisłe

Matematyka

- **Wyścig sztafetowy** – dwie drużyny ustawiają się naprzeciwko siebie naprzeciwko tablicy. Nauczyciel przykleja na środku tablicy równanie, a pierwszy uczeń z każdej drużyny rozwiązuje je na czas. Jeśli uczeń się pomyli, próbuje następny w kolejności uczeń z jego drużyny. Jeśli dobrze wykonają zadanie, zabierają kartkę, a nauczyciel zapisuje na tablicy nowe równanie, do którego rozwiązania podchodzą kolejni dwaj uczniowie. Należy powtarzać zabawę przynajmniej do momentu, gdy wszyscy uczniowie zagrają, ale jeśli chcesz i masz czas, możesz ją przedłużyć.
- **Dopasowywanie równań** – nauczyciel ma do dyspozycji zestaw równań i zestaw rozwiązań (lub reprezentacji graficznych). Połowa uczniów otrzymuje równania, a połowa rozwiązania. Zadaniem uczniów jest znaleźć swoją „drugą połówkę”. Gdy dwóch uczniów dobierze parę, otrzymują nowe karty. Uczniowie grają aż do wyczerpania wszystkich kart. Ta gra sprawdzi się również w innych naukach ścisłych jako „dopasowywanie słownictwa”.

Nauki ścisłe

- **Tabu** – uczniowie grają w zespołach trzy- lub czteroosobowych, podczas rundy dwa zespoły grają przeciwko sobie. Jeden z uczniów wyciąga słowo ze stosu kart, nie pozwalając innym go zobaczyć. Musi opisać słowo bez wypowiadania go, próbując umożliwić kolegom z drużyny odgadnięcie słowa w wyznaczonym czasie (zwykle 30–60 sekund). Jeśli koledzy z drużyny nie odgadną prawidłowo, druga drużyna może „kraść”. Grę w tabu można także wykorzystać w naukach społecznych, w odniesieniu do znanych osób lub wydarzeń.

- **Dopasowywanie słownictwa** – Nauczyciel ma stos słówek i osobny stos odpowiadających im definicji. Połowa uczniów otrzymuje słowa, a połowa definicje. Zadaniem uczniów jest znaleźć swoją „drugą połówkę”. Gdy dwóch uczniów dobierze parę, otrzymują nowe karty. Uczniowie grają aż do wyczerpania wszystkich kart. Ta gra może być również wykorzystywana w naukach społecznych lub matematyce jako „dopasowywanie równań”.

Nauki społeczne

- **Kim jestem? (lub w przypadku wydarzeń: Czym jestem?)** – każdy uczeń ma przyklejoną do pleców kartkę, na której napisane jest imię sławnej osoby lub nazwa wydarzenia. Uczniowie chodzą po sali, zadając pytania dotyczące „swojej” osoby lub wydarzenia, dopóki nie odkryją nazwiska/wydarzenia na swojej karcie.
- **Poszukiwanie elementów tekstu** – uczniowie ścigają się, by znaleźć określone elementy tekstu lub odpowiedzi w obrębie elementów tekstu w tekście informacyjnym (podręczniku, artykule, stronie internetowej itp.). Uczniowie mogą pracować indywidualnie lub w zespołach. Ta gra może być również wykorzystana w naukach ścisłych i językowych.

Umiejętności językowe/nauka języków obcych

- **Opowiadanie zespołowe** – cała klasa lub uczniowie w grupach co najmniej sześciuosobowych siadają w kręgu. Każdy uczeń dostaje kartkę papieru i zaczyna od napisania zdania rozpoczynającego opowiadanie: „Dawno, dawno temu było sobie...”. Przekazują sobie kartkę, a następny uczeń dopisuje kolejną linijkę opowiadania. Następnie uczeń drugi składa kartkę w taki sposób, by ukryć pierwszą linię i podaje ją dalej. Trzeci uczeń widzi tylko drugą linijkę i kontynuuje uzupełnianie opowiadania. Powtarzaj tę czynność, aż wszyscy uczniowie uzupełnią historijkę, przy czym każdy z nich zobaczy tylko JEDEN wers zanim doda swój tekst.
- **Słowa w słowach** – umieść na tablicy wyrażenie i zapytaj uczniów, ile słów mogą utworzyć z liter zawartych w tym wyrażeniu. Na przykład we frazie „edukacja ma znaczenie” można znaleźć słowa: *duka, jama i nie* (między innymi). Po upływie wyznaczonego czasu uczniowie dzielą się swoimi odpowiedziami.
- **Literanki** – w tej grze zespoły dwu- lub trzyosobowe mają za zadanie znaleźć odpowiedzi w 12 kategoriach, w których wszystkie odpowiedzi zaczynają się na tę

samą literę. Na początku gry losowo wybiera się literę, a następnie uczniowie mają określony czas (zazwyczaj około 3 minut) na napisanie odpowiedzi. Na koniec uczniowie porównują odpowiedzi i wygrywa zespół, który ma najwięcej niepowtarzalnych odpowiedzi. Wyobraź sobie, że literą jest „P”, a dwie kategorie w rundzie to „nazwy miast” i „artykuły spożywcze”. Uczniowie mogą napisać „Paryż” i „Popcorn” jako swoje odpowiedzi. Kategorie można znaleźć w Internecie bądź też nauczyciel lub klasa mogą samodzielnie je stworzyć.

Nauka poprzez zabawę: Umiejętności społeczne i emocjonalne

(jeśli nie ma opisu, kliknij na link do gry)

- **Szymon mówi** – jeden z uczniów jest „Szymonem” i staje przed swoimi rówieśnikami (którzy również stoją). Kiedy Szymon mówi, żeby wykonać prostą czynność fizyczną (założyć ręce na głowę, dotknąć nosa, podskoczyć itp.), pozostali uczniowie wykonują tę czynność, ale tylko wtedy, gdy przed poleceniem Szymon użyje słów „Szymon mówi...”. Jeśli więc powie: „Szymon mówi, żebyś położył ręce na głowie”, to inni uczniowie powinni to zrobić, ale jeśli powie: „Połóż ręce na głowie”, to nikt nie powinien tego robić. Każdy uczeń, który *założy* ręce na głowę, siada. Ostatni stojący uczeń może zostać Szymonem lub gra może się zakończyć.
- **Głuchy telefon** – uczniowie w grupach po 10 lub więcej osób siadają w kręgu. Pierwszy uczeń szepcze zdanie do ucha ucznia siedzącego obok. Drugi uczeń szepcze to, co usłyszał, kolejnemu uczniowi itd. Ostatni uczeń z grupy dzieli się tym, co usłyszał, z całą klasą. Zwykle jest to coś zupełnie innego niż oryginalne zdanie.
- **Coś wspólnego** – Ustaw krzesła w kręgu, jednak w liczbie o jedno mniejszej niż liczba uczniów. Jeden z uczniów staje na środku i mówi: „Mam coś wspólnego z każdym, kto ____”, a następnie mówi o sobie coś prawdziwego, czego nie widać (jest najstarszym dzieckiem, mówi trzema językami, uwielbia jeść marchewkę itd.). Każdy uczeń, który posiada tę cechę, musi przenieść się na nowe miejsce, które nie znajduje się bezpośrednio obok jego obecnego miejsca. Uczeń, który został bez miejsca, staje na środku jako kolejny.
- **Kto tu rządzi?** – Uczniowie siadają w kręgu. Jeden uczeń wychodzi z sali, a pozostali uczniowie wybierają osobę, która będzie „rządzić”. Osoba ta zaczyna wykonywać prostą czynność (klepać się po głowie, stukać w stopy, klaskać w dłonie itp.), a

wszyscy uczniowie powtarzają tę czynność. Osoba z zewnątrz wchodzi do sali i staje w środku kręgu. Uczeń który „rządzi” zmienia wykonywane czynności, a inni uczniowie naśladują jego/ją, podczas gdy uczeń w środku stara się odgadnąć, kto przewodzi grupie. Uczniowie, którzy naśladują, powinni starać się nie patrzeć bezpośrednio na kierującego ucznia, ale raczej wybrać innego ucznia do obserwacji.

- **Znajdź kogoś, kto** – utwórz listę lub macierz zawierającą około 20 atrybutów, które opisują Twoich uczniów (najstarsze dziecko, mieszka z dziadkami, mówi trzema językami itd.). Uczniowie chodzą po klasie z tą listą lub macierzą w ręce i zadają sobie nawzajem pytania, aby znaleźć osobę, która pasuje do danego atrybutu. Notują swoje imiona w odpowiednich linijkach lub przegródkach (najlepiej byłoby, gdyby do każdego atrybutu dopisano inną osobę). Można grać przez ustalony czas albo do momentu, gdy jeden z uczniów wypełni całą kartkę. Oto kilka przykładów:

[Wersja z LISTĄ](#) / [Wersja z BINGO](#)

Gry, kompetencje SEL i Twoi uczniowie

- Jakie gry mogą być dobrą zabawą dla Twoich uczniów?
- Jakie kompetencje SEL mogą one wspierać?
- Jakie przeszkody mogą wystąpić przy stosowaniu tych gier w Twojej klasie?

Bezpieczna Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki

Bezpieczna Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki (SHLS) to ***pewne, opiekuńcze i przewidywalne miejsce***, gdzie dzieci i młodzież żyjące w miejscach konfliktu i kryzysu mogą się uczyć, rozwijać i być chronione.

(Międzynarodowy Komitet Ratunkowy (IRC))

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Bezpieczną Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki charakteryzują:

- stałość i przewidywalność (w zakresie rutyny i struktury klasy),
- intencjonalne spędzanie czasu zarówno na nauczaniu społecznym i emocjonalnym, jak i na klasycznych przedmiotach szkolnych, szczególnie na podstawach matematyki i umiejętnościach czytania,
- koordynator/nauczyciel, który jest wspierający, wrażliwy i kompetentny zarówno w zakresie treści nauczania, jak i w uwzględniającej traumę metodzie nauczania,
- brak dyskryminacji pomiędzy uczniami oraz ze strony nauczyciela wobec uczniów/rodzin,
- możliwość swobodnego wyrażania emocji przez uczniów,
- komunikacja z rodzicami/opiekunami oraz skierowane do nich interwencje,
- zrównoważona interakcja między nauczycielem a uczniami pod względem społecznym, naukowym oraz emocjonalnym,
 - podejście, w którym nauczyciel nie jest „niepodważalnym autorytetem” w klasie,
 - komfort uczniów w pracy z nauczycielem i kolegami.

Rezultaty SHLS

- „bezpieczne, przewidywalne środowisko ze wspierającymi relacjami z osobami dorosłymi jest skuteczną drogą do złagodzenia lub odwrócenia skutków stresu toksycznego” (IRC)
- SHLS pomaga uczniom rozwijać umiejętności społeczne i emocjonalne jak również czytanie i sprawności matematyczne.
- SHLS wspiera rodziców w redukowaniu powszechności i wpływu przemocy i zaniedbań w domu.

Co może obejmować SHLS?

- spójne rutyny,

- współtworzone normy klasowe, które szanują i doceniają kulturowe i językowe różnice,
- umożliwienie uczniom omawiania procesu nauki ze sobą nawzajem,
- jasne i sprawiedliwe oczekiwania nauczyciela,
 - jasno objaśnione oczekiwania i pozytywna informacja zwrotna dla uczniów, którzy je spełniają,
- zapewnienie uczniom możliwości samodzielnej decyzji o tym, jak zaprezentują zdobytą wiedzę (pisanie, rysowanie, prezentacja ustna itd.),
- zachęcanie uczniów do podejmowania ryzyka i próbowania nowych rzeczy, świętowanie ich sukcesów.

Obejrzyj [ten 4-minutowy film](#), aby dowiedzieć się więcej o Klasach Bezpiecznej Przestrzeni do Uzdrawiania i Nauki.

Weź pod uwagę swój kontekst edukacyjny

- W jaki sposób już teraz budujesz Bezpieczną Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki?
- Co możesz wprowadzić w swojej klasie/programie, aby uczynić go bardziej bezpiecznym i przewidywalnym i wzmocnić pozytywne relacje między osobami dorosłymi a uczniami?
- Czy w Twojej szkole/programie istnieje funkcja, do której możesz skierować uczniów, jeśli uważasz, że mogą być w niebezpieczeństwie lub potrzebować profesjonalnej pomocy związanej ze zdrowiem psychicznym?

Więcej informacji o tym, jak stworzyć intencjonalną Bezpieczną Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki, można znaleźć w tym [Podręczniku Trenera SHLS od IRC](#).

Moduł 3 – Quiz

*Poniższy quiz ma charakter **formatywny**. Pytania i ćwiczenia mają na celu dać ci poczucie uczenia się/komfortu dzięki materiałowi przedstawionemu w module 3. Jeśli czujesz się pewnie po quizie, przejdź do Podsumowania Kursu. Możesz również wrócić do dowolnej części Modułu 3, aby przejrzeć koncepcje — samodzielnie lub ze współpracownikami.*

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Gdy skończysz, będziemy wdzięczni za Twoją opinię na temat modułu 3 w [tej ankiecie](#).
Dziękujemy!

1. Przyporządkuj strategię na nawiązanie więzi z uczniami do właściwych kategorii.

KATEGORIA

STRATEGIA NAWIĄZANIA WIĘZI Z UCZNIAMI

Dowiedz się więcej o ich rodzinach i społecznościach.

Zapytaj uczniów, o czym chcą dyskutować.

Zaproś do klasy rodziców, aby podzielili się opowieściami i wiedzą.

Organizuj regularne wydarzenia w ramach społeczności, jak wieczory pytań i odpowiedzi oraz celebracje kulturowe.

Dowiedz się więcej o zainteresowaniach i celach uczniów.

Poproś uczniów, aby wyobrazili sobie, kim będą za 5, 10 i 20 lat.

Zorganizuj aktywności z wierszykiem „Skąd jestem?”.

Stwórz kontrakt klasowy ze swoimi uczniami.

Pozwól uczniom przewodzić.

2. Wstaw poprawne słowo w puste miejsca.

Bank słów

świadomość

różnic

integracja

ocena

Gry wspierają rozwój społecznych i emocjonalnych kompetencji, takich jak samo- i społeczna _____. W przypadku uczniów w kontekstach kryzysowych, gry mogą pomóc odzyskać poczucie tożsamości i samo-_____, i zwiększyć uczucie _____ i poczucie więzi z innymi poprzez językową i kulturową _____.

3. Jak gry angażujące uczniów fizycznie mogą wspierać uczenie się? (Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.)

- Zwiększają produkcję endorfin, co poprawia poczucie dobrostanu.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

- Zwiększają dopływ tlenu do mózgu.
- Dają uczniom szansę odreagowania swojej złości i stresu na innych.
- Zwiększają umiejętności komunikacji.

4. Gry kooperacyjne wymagają od uczniów współpracy w rozwiązywaniu zagadki czy problemu, często w mniejszych zespołach, tworzenia czegoś nowego lub pokazania wspólnej nauki. Gry kooperacyjne, w przeciwieństwie do gier z rywalizacją, mogą wspierać uczenie się poprzez (zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi):

- naukę interakcji z rówieśnikami z innych kultur i środowisk językowych.
- określenie, którzy uczniowie są na czele klasy, a którzy potrzebują więcej wsparcia.
- budowanie świadomości społecznej.
- tworzenie poczucia rywalizacji między kolegami z klasy i zwiększanie ich pragnienia, by nauczyciel był z nich zadowolony.

5. Czym, według Międzynarodowego Komitetu Ratunkowego, jest Bezpieczna Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki?

- Przestrzenią dla uczniów, w której mogą szukać pomocy związanej ze zdrowiem psychicznym w ramach szkoły.
- Klasą zaprojektowaną tak, aby wspierać uczniów w warunkach przesiedlenia, którzy osiągają lepsze wyniki w nauce niż ich rówieśnicy.
- Klasą, w której uczniowie czują się bezpiecznie, mówiąc w swoim ojczystym języku.
- Pewnym, opiekuńczym i przewidywalnym miejscem do nauki, gdzie uczniowie w sytuacji kryzysu mogą się czuć chronieni i bezpieczni.

6. Które z poniższych określeń charakteryzują Bezpieczną Przestrzeń do Uzdrawiania i Nauki? Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.

- Nauczanie czytania i matematyki
- Nauczanie wyłącznie w języku angielskim
- Darmowe karnety na żywność i zakwaterowanie
- Programy immersji kulturowej dla nowoprzybyłych
- Interwencje skierowane do rodziców w celu zmniejszenia przemocy domowej
- Spójność
- Wzajemny szacunek między nauczycielem a uczniami
- Edukacja społeczno-emocjonalna
- Działanie na rzecz uczniów, którzy potrzebują dodatkowego wsparcia
- Przewidywalność

Podsumowanie kursu

Dziękujemy Ci za udział w kursie! Teraz czas na refleksję nad kursem i nowo zdobytą wiedzą.

- Wypełnij [tę krótką ankietę na zakończenie kursu](#).
- Wykonaj **test podsumowujący** na następnej stronie, aby sprawdzić swoje zrozumienie idei przedstawionych w modułach 1, 2 i 3.
- Na koniec zastanów się, jakie będą Twoje następne kroki z wykorzystaniem wiedzy zdobytej podczas kursu.

Po ukończeniu ankiety i końcowego testu otrzymasz drogą mailową **certyfikat ukończenia kursu**. Dziękujemy!

Przeczytaj: Cele kursu

Nauczyciele, którzy ukończą ten kurs online, będą w stanie:

- rozumieć znaczenie stworzenia bezpiecznego i integrującego środowiska dla dobrostanu dzieci i ich edukacji w sytuacjach kryzysowych;
- zrozumieć podstawowe zasady **wsparcia psychospołecznego (PSS) oraz edukacji społeczno-emocjonalnej (SEL)** i ich rolę we wspieraniu uczniów przesiedlonych, w tym z uwzględnieniem poszczególnych uczniów danego nauczyciela i ogólnego kontekstu ich nauczania;
- włączyć proste i dające się zastosować interwencje PSS i działania SEL do swoich lekcji tak, aby zapewnić **Wysokiej Jakości Holistyczne Nauczanie**.

Czy wypełniasz te cele?

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

- W jakich sytuacjach swobodnie i pewnie zapewniasz wsparcie psychospołeczne i możliwość społecznej i emocjonalnej edukacji swoim uczniom?
- W jakich dziedzinach związanych z PSS i SEL chcesz się nadal uczyć i rozwijać?

Ocena końcowa

1. Wstaw poprawne słowo w puste miejsca.

Bank słów	trauma	wszystkich aspektach	Bezpiecznej Przestrzeni do Uzdrawiania i Nauki	kultury
dobrostanu	psychospołeczne	odporni	emocjonalne	rodzinę

Wysokiej Jakości Holistyczne Nauczanie (QHL) to podejście pedagogiczne, które uwzględnia ucznia we _____: akademickim, emocjonalnym, społecznym, fizycznym i psychologicznym. Dwa kluczowe aspekty QHL zawierają _____ wsparcie i społeczno-_____ uczenie się. Kiedy są one regularnie zintegrowane w klasie, uczniowie mają większe poczucie _____ które, z kolei, wspiera u nich proces uczenia się. Podczas projektowania dla QHL, dydaktycy pracujący w kontekście przesiedleńczym muszą również wziąć pod uwagę _____ którą uczniowie uchodzący mogą wnieść ze sobą do klasy i która może wpływać na ich zdolności poznawcze i zachowanie. Bez względu na ich wcześniejsze doświadczenia, uczniowie są również _____, zdolni do przezwyciężenia stresujących doświadczeń. Budowanie pozytywnych relacji między osobami dorosłymi a uczniami, docenienie _____ ucznia, włączając w to _____ ucznia, i tworzenie _____ może przyczynić się do zdolności ucznia do uczenia się i odnoszenia sukcesów w nowej szkole i społeczności.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

2. Główną cechą Bezpiecznej Przestrzeni do Uzdrawiania i Nauki jest

- spójność
- rywalizacja
- nacisk raczej na naukę klasycznych przedmiotów niż edukację społeczno-emocjonalną
- zabieranie dzieci ze stresującego domu

3. Trauma i ekstremalny stres może mieć wpływ na zdolności ucznia do (zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi)

- regularnego uczęszczania do szkoły
- tworzenia relacji opartych na zaufaniu
- poszukiwania pomocy
- snu
- skoncentrowania się w klasie

4. Które z poniższych kompetencji SEL według CASEL obejmują zdolność do współodczuwania i współpracy z ludźmi z różnych kultur?

- samokontrola
- odpowiedzialne podejmowanie decyzji
- samoświadomość
- świadomość społeczna

5. Wstaw poprawne słowo w puste miejsca.

Bank słów	społeczną	emocje	psychologiczne	specjalistyczneg o
rodzin	terapię	nauczycieli	darmowych śniadań	gier

Wsparcie psychospołeczne obejmuje działania, które odpowiadają zarówno na _____ jak i _____ potrzeby jednostek, _____, i społeczności. Wsparcie ogólne obejmuje działania, które mogą być podejmowane przez _____ oraz przeszkolonych rodziców i wolontariuszy. Te działania zwykle wspierają wszystkich uczniów, np. poprzez dostarczanie _____ w szkole,

_____ które zachęcają do zabaw opartych na współpracy, oraz lekcje z elementami rysowania lub muzyki, które pomagają uczniom przetwarzać silne _____. Dla uczniów, którzy potrzebują bardziej _____ wsparcia, przeszkoleni nauczyciele, doradcy oraz specjaliści w zakresie zdrowia psychicznego, mogą zapewniać _____ indywidualną lub grupową.

6. Które z poniższych strategii mogą pomóc dydaktykom nawiązać więź z uczniami? Zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi.

- Nie omawiaj „trudnych” tematów ani nie proś uczniów, aby opowiadali o swojej przeszłości.
- Dowiedz się więcej o rodzinach uczniów i zaangażuj je w życie klasy.
- Nalegaj, aby uczniowie używali Twojego języka dla ułatwienia komunikacji.
- Pozwól uczniom przewodzić.
- Podziel się własnymi historiami.
- Dowiedz się więcej o zainteresowaniach i celach uczniów.
- Poznaj imiona uczniów.

7. Zabawa może wspierać uczenie się w klasie, ponieważ (zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi)

- Kiedy uczniowie rywalizują z sobą nawzajem, nauczyciel dowiaduje się, kto jest najsilniejszy w klasie.
- Gdy uczniowie dobrze się bawią, lepiej zapamiętają informacje.
- Jeśli uczniowie przejmują inicjatywę w grach, bardziej angażują się w lekcję i mogą budować pewność siebie.
- Uczniowie zdobywają umiejętności współpracy i komunikacji.

8. Trauma może spowodować fizyczne zmiany w mózgu.

- Prawda
- Fałsz

9. Uczniowie dotknięci traumą będą zawsze doświadczać trudności z uczeniem się i budowaniem pozytywnych relacji.

- Prawda
- Fałsz

10. Według CASEL, które z poniższych kompetencji SEL obejmują zdolność do odczuwania motywacji do osiągania celów osobistych?

- świadomość społeczna
- samokontrola
- umiejętności nawiązywania relacji
- Samoświadomość

Ukończyłeś Test Końcowy. Gratulacje!

Przejdź teraz do następnej strony z Końcowymi Refleksjami.

Końcowe refleksje

Co wyniesiesz z tego kursu?

Korzystając z poniższych pytań, dodaj swoje odpowiedzi na [Forum Dyskusyjnym Społeczności \(Padlet\)](#). Możesz również polubić i skomentować posty innych osób.

1. W jaki konkretny sposób spodziewasz się zastosować wsparcie psychospołeczne w Twojej klasie lub programie?
2. Jaką wybraną strategię SEL wypróbujesz z Twoimi uczniami? Dlaczego?
3. Co powiedziałbyś współpracownikom o SEL/PSS po ukończeniu tego kursu?
4. Wybierz jedną rzecz, którą zrobisz, aby rozwijać swój własny dobrostan?
5. Co sprawia Ci radość w pracy dydaktyka?

Uwaga: Jeśli nie możesz uzyskać dostępu do forum dyskusyjnego (odnośniki znajdziesz [tutaj](#) i powyżej), poświęć chwilę by odpowiedzieć na powyższe pytania samodzielnie lub razem z współpracownikami.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International

Kontynuacja Twojego Rozwoju Zawodowego:

Mikroreferencje

Mikroreferencje to oceny oparte na kompetencjach, które dają dydaktykom możliwość zaprezentowania nauki własnej i swoich mocnych stron. Dydaktycy, którzy z sukcesem uzyskają mikroreferencje, otrzymują cyfrową odznakę potwierdzającą kompetencje dydaktyka w konkretnej dziedzinie nauczania.

Center for Professional Learning, we współpracy z Childhood Education International, oferuje dwa rodzaje mikroreferencji, które mogą Cię zainteresować:

- [Edukacja społeczno-emocjonalna oraz wsparcie psychospołeczne dla wysokiej jakości holistycznego nauczania](#)
- [UNHCR Nauczanie dla Uchodźców: Budowanie Wiedzy](#)

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](#)

CENTER FOR
PROFESSIONAL LEARNING

Childhood Education
International